Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties ( BZK )
Mw. mr. drs. H.G.J. Bruins Slot
[redacted]

**Datum**
23 augustus 2022
**Kenmerk**
[redacted]
**Telefoon**
[redacted]
**Bijlage(n)**

**Onderwerp**
Consultatie conceptwetsvoorstel Digitaal vergaderen decentrale overheden

Geachte mevrouw Bruins Slot,

Bedankt dat u ons het conceptwetsvoorstel Digitaal vergaderen decentrale overheden ter consultatie heeft voorgelegd. We zijn positief over de mogelijkheden die de regering met dit conceptwetsvoorstel wil creëren om fysieke en digitale raadsvergaderingen af te wisselen, enkele uitzonderingen op digitaal vergaderen te maken en te experimenteren met hybride vergaderingen. Dit sluit aan op een behoefte van gemeenteraden. Zij hebben tijdens de coronapandemie de voordelen van digitaal vergaderen ervaren en willen hier gebruik van kunnen blijven maken.

*Voor- en nadelen zorgvuldig afgewogen*
De Evaluatiecommissie tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming heeft ook aandacht besteed aan de gevolgen van digitaal vergaderen voor de politiek-bestuurlijke verhoudingen. Zo zou de interne besluitvorming over het al dan niet digitaal vergaderen gepolitiseerd kunnen raken en kan het voor volksvertegenwoordigers moeilijker worden om hun taken te vervullen. De verminderde mogelijkheden tot (informeel) gesprek en debat met het bestuur en collega-volksvertegenwoordigers was hier één van de factoren. Wij herkennen dit vanuit de praktijk.

In de memorie van toelichting staat volgens ons een evenwichtige weergave van de voor- en nadelen van digitaal vergaderen. De regering onderbouwt expliciet de keuze om digitaal vergaderen toch structureel mogelijk te maken en wil de meeste vergaderingen als een juridisch gelijkwaardig alternatief voor fysiek vergaderen in de organieke wetgeving opnemen. Dit betekent ook dat gemeenteraden zelf wegen hoe vergaderd wordt. We zijn het er mee eens dat de gemeenteraad het beste zelf kan bepalen wanneer een fysieke of digitale vergadering gewenst is, behoudens de vergaderingen waarvoor een digitale vorm niet is toegestaan.

**Vereniging van Nederlandse Gemeenten**
[redacted]

*Digitaal vergaderen ook voor bestuurscommissies?*
In de tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming was de bevoegdheid om digitaal te vergaderen expliciet van overeenkomstige toepassing verklaard op bestuurscommissies als bedoeld in artikel 83 Gemeentewet. Ook in de toelichting op het wetsvoorstel staat vermeld dat dergelijke bestuurscommissies digitaal kunnen vergaderen, maar graag zien we dit nog expliciet in het wetsvoorstel zelf geregeld. We begrijpen overigens dat de mogelijkheid van digitaal vergaderen beperkt blijft tot commissies waaraan bevoegdheden kunnen worden overgedragen die rechtsgeldige besluitvorming noodzakelijk maken.

*Steun voor uitzonderingen op digitaal vergaderen*
We zijn het er mee eens dat de regering drie situaties wil uitzonderen van de mogelijkheid tot digitaal vergaderen. Dit betreft besloten vergaderingen, het afleggen van de eed of verklaring en belofte en de (her)benoemingsprocedure van de burgemeester.

Hoewel het technisch mogelijk is om een besloten vergadering digitaal te laten plaatsvinden, moet datgene wat besproken wordt in een besloten vergadering, ook echt geheim zijn. In een besloten fysieke raadsvergadering is direct zichtbaar wie er aanwezig is en is geen publiek toegestaan. In een thuissituatie kunnen de raad en de griffie zich er niet van verzekeren dat deze absolute beslotenheid geborgd is. Mogelijk vergissen raadsleden zich in de vereiste voorwaarden, terwijl de gevolgen en belangen hierbij groot kunnen zijn. Wij zijn het met deze argumenten eens.

De regering wil ook het afleggen van de eed of belofte uitsluiten van de mogelijkheid om deze in een digitale vergadering plaats te laten vinden. In een digitale vergaderomgeving kan namelijk onvoldoende eer worden gedaan aan de ceremoniële waarden. Door de eed of belofte af te legen, bevestigt betrokkene ook integer te zullen handelen. Dit raakt aan de kern van het raadslidmaatschap. In een digitale vergadering zou een eed of belofte aan kracht inboeten. Wij onderschrijven het belang van de eed of belofte in een fysieke raadsvergadering. Een nadeel van deze uitzondering is echter dat in een digitale vergadering niet meer de eed of belofte fysiek ten overstaan van de voorzitter plaats mag vinden. De tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming bood die mogelijkheid wel en veel gemeenten hebben hier gebruik van gemaakt.

Bij de (her)benoemingsprocedure van de burgemeester komen de elementen van geheimhouding (zoals bij de besloten vergadering) en de symboliek (zoals bij de eedaflegging) samen. De aanbieding van een profielschets, de voordracht en de installatie zijn bijzondere vergadermomenten die ook volgens ons vragen om een volwaardige, open en persoonlijke discussie in een fysieke raadsvergadering. Ook voor benoeming en ontslag van wethouders vinden wij een uitzondering op de mogelijkheid van digitaal vergaderen noodzakelijk. We achten deze situaties zodanig van belang dat hiertoe niet in een digitale raadsvergadering mag worden besloten.

*Gevolgen voor de praktijk*
Het wetsvoorstel heeft belangrijke gevolgen voor de communicatie tussen raadsleden. Bij digitaal vergaderen kunnen zij informele communicatie en interactie als een gemis ervaren. Het behoort tot de autonomie van gemeenten dat zij hier zelf mee leren omgaan. Zo kunnen zij cursussen over digitale vergadervaardigheden aanbieden en raadsleden vertrouwder maken met deze vorm van vergaderen. De gemeenteraad kan digitale en fysieke vergaderingen ook afwisselen, waardoor raadsleden informele contacten minder zullen missen.

Net als onder de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming is het aan gemeenten zelf om te kiezen voor vergadersoftware die aan de wettelijke voorwaarden voldoet. De wettelijke voorwaarden blijven hetzelfde. Volgens de evaluatie voldoen de huidige vergadersystemen aan de wettelijke voorwaarden van de tijdelijke wet en hiermee dus ook aan de voorwaarden van dit wetsvoorstel. Mochten toekomstige ontwikkelingen leiden tot technische eisen dan willen we graag weer in een zo vroeg mogelijk stadium de gevolgen voor gemeenten afstemmen.

We vragen echter nog wel aandacht voor het rechtspositiebesluit. Met de huidige formulering in artikel 3.3.2 is niet duidelijk aan welke maatstaven de informatie- en communicatiemiddelen moeten voldoen om digitaal te kunnen vergaderen. Ook kunnen er verschillen ontstaan in de informatie- en communicatiemiddelen die aan raadsleden ter beschikking worden gesteld. Sommige raadsleden krijgen één apparaat, terwijl in andere gemeenteraden twee apparaten nodig worden geacht om tegelijkertijd digitaal te kunnen vergaderen, vergaderstukken te kunnen raadplegen en digitaal te kunnen stemmen.

Bijzondere aandacht bij de wettelijke voorwaarden voor vergadersystemen en beheerapplicaties dient uit te gaan naar de duurzame toegankelijkheid van opnamen onder de Archiefwet als deze opnamen worden gebruikt als verslag, of aanvullend daarop aan het publiek worden verstrekt. Aansluitend op de Tijdelijke wet digitale beraadslaging heeft de VNG Adviescommissie Archieven hierover een factsheet uitgebracht aan de VNG-leden. We vinden het zeer verstandig dat de regering hierop de aandacht vestigt in de memorie van toelichting. Aanvullende regelgeving op dit punt acht de VNG ook niet nodig. Deze regelgeving vloeit al voort uit de Archiefwet.

*Hybride vergaderen nader te onderzoeken*
De regering wil experimenteren met hybride vergaderingen waarbij een deel van de raadsleden gezamenlijk fysiek aanwezig is, terwijl gelijktijdig een ander deel online deelneemt aan dezelfde vergadering. Al tijdens de coronapandemie hebben gemeenten en griffiers gezocht naar vormen tussen digitale en volledig fysieke vergaderingen. Met het experiment kunnen raadsleden ongeacht beperkende omstandigheden digitaal deelnemen aan een vergadering die ook fysiek plaats vindt. Wij onderkennen hiervan de potentiële meerwaarde.

Uit de evaluatie van de Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming kwam naar voren dat raadsleden zich afvragen of een gelijk speelveld tussen fysieke en digitale deelnemers van een hybride vergadering kan worden gewaarborgd. Onduidelijk is op welke wijze dit risico weggenomen kan worden en hoe openbaarheid en toegankelijkheid kunnen worden gewaarborgd. U wilt daarom bij algemene maatregel van bestuur gemeenteraden aanwijzen die maximaal drie jaar met hybride vergaderingen mogen experimenteren. Wij vragen u echter nog om een toelichting hoe gemeenteraden die aan het experiment deelnemen, rechtsgeldige besluiten als bedoeld in de Gemeentewet kunnen nemen.

We verwachten dat u bij de experimenten ook gemeenten betrekt die nog geen ervaring hebben met hybride vormen van vergaderen. Verder vinden wij het essentieel dat u de financiële gevolgen van hybride vergaderen monitort. We blijven dit graag afstemmen. Dit geldt ook voor de inzichten hoe de openbaarheid van de vergadering, de orde van de vergadering, het verloop van de stemmingen kunnen worden gehandhaafd en met welke procedurele waarborgen de hybride vergadering omkleed moet worden. Op die manier kan goed worden geïnventariseerd of hybride vergaderen voldoende meerwaarde heeft en haalbaar is.

Tot slot wil ik benadrukken dat zowel de totstandkoming van tijdelijke wet als de voorbereiding op dit wetsvoorstel in goed overleg plaats hebben gevonden. Ik ben u en uw betrokken medewerkers hier zeer erkentelijk voor.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten
b.a.

[redacted]

mr [redacted]
[redacted]